

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до внесення редакційно-технічних виправлень до тексту
Українського правопису

1. Назва та вид стандарту державної мови

Стандарт державної мови. Український правопис.

2. Вид робіт із напрацювання стандарту державної мови

Внесення змін (редакційно-технічних виправлень) до тексту Українського правопису, схваленого Українською національною комісією з питань правопису (протокол від 22 жовтня 2018 року № 5), спільним рішенням колегії Міністерства освіти і науки України та постановою Президії Національної академії наук України від 24 жовтня 2018 року № 10/4-13 / 22/10, надісланого листом Міністерства освіти і науки України від 26 лютого 2025 року № 1/3664-25 (далі – Український правопис).

3. Підстава для напрацювання, перегляду чи внесення змін до стандарту державної мови

Підстави для внесення змін (редакційно-технічних виправлень) до тексту Українського правопису:

1. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

2. Положення про Національну комісію зі стандартів державної мови, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 06 листопада 2019 року № 911.

3. Порядок напрацювання, затвердження, введення в дію, перегляду стандартів державної мови та внесення змін до них, затверджений рішенням Національної комісії зі стандартів державної мови від 16 листопада 2023 року № 421, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 04 грудня 2023 року за № 2107/41163.

4. Резолюція Прем'єр-міністра України від 24 січня 2025 року № 2336/1/1-25 до листа Уповноваженого із захисту державної мови від 20 січня 2025 року № 341/02-Вих.

5. Протокол узгоджувальної наради від 04 лютого 2025 року щодо врегулювання питання затвердження українського правопису відповідно до доручення Прем'єр-міністра України Дениса Шмигала від 24 січня 2025 року № 2336/1/1-25 до листа Уповноваженого із захисту державної від 20 січня 2025 року № 341/02-Вих.

6. Резолюція Віцепрем'єр-міністра України з інновацій, розвитку освіти, науки та технологій – Міністра цифрової трансформації України від 20 лютого 2025 року № 2336/3/1-25 до листа Міністерства освіти і науки України від 11 лютого 2025 року № 1/2540-25.

7. Лист Міністерства освіти і науки України від 26 лютого 2025 року № 1/3664-25.

4. Розробники стандарту державної мови

Робоча група, утворена рішенням Національної комісії зі стандартів державної мови від 03 квітня 2025 року № 139, у складі:

АЖНЮК Богдан Миколайович – доктор філологічних наук, професор, академік Національної академії наук України, директор Інституту мовознавства імені О. О. Потебні Національної академії наук України (голова робочої групи);

БИБИК Світлана Павлівна – доктор філологічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії наук України, провідний науковий співробітник Інституту української мови Національної академії наук України;

ГНАТЮК Лідія Павлівна – доктор філологічних наук, професор, професор кафедри української мови та прикладної лінгвістики Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

ГОЛІКОВА Наталія Сергіївна – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара;

КОВАЛЕВСЬКА Тетяна Юріївна – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови та мовної підготовки іноземців Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

ТАРАНЕНКО Олександр Онисимович – доктор філологічних наук, професор, член-кореспондент Національної академії наук України, завідувач відділу Інституту мовознавства імені О. О. Потебні Національної академії наук України;

ШЕВЧЕНКО Лариса Леонідівна – доктор філологічних наук, професор, завідувач відділу лінгвістики Українського мовно-інформаційного фонду Національної академії наук України (секретар робочої групи).

5. Термін напрацювання стандарту державної мови

Початок роботи – 03 квітня 2025 року.

Завершення роботи – 31 грудня 2025 року.

6. Призначення і завдання стандарту державної мови

Кодифікація орфографічних та пунктуаційних норм української мови для її застосування в усіх сферах суспільного життя згідно із Законом України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

7. Характеристика об'єкта стандартизації

Орфографічні та пунктуаційні норми української мови.

Актуальність робіт зумовлена потребою внесення редакційно-технічних виправлень до тексту Українського правопису для усунення розбіжностей між його варіантами.

8. Взаємозв'язок з іншими нормативними документами

Інформація відсутня.

Внесення редакційно-технічних виправлень до тексту Українського правопису на цьому етапі не передбачає змін орфографічних норм української мови по суті.

9. Джерела інформації

1. Словники української мови.
2. Наукові дослідження з української мови.
3. Текст Українського правопису, схвалений на спільному засіданні Президії Національної академії наук України та колегії Міністерства освіти і науки України (протокол від 24 жовтня 2018 року № 10/4-13 / 22/10).
4. Видання «Український правопис» (Київ: Наукова думка, 2019. 392 с.).

10. Інформація про громадське обговорення проєкту стандарту державної мови, надані пропозиції та висновки від наукових та освітніх установ, зокрема від Інституту української мови Національної академії наук України

Внесення змін (редакційно-технічних виправлень) до тексту Українського правопису передбачає його винесення на громадське обговорення та направлення до Інституту української мови Національної академії наук України, Інститут мовознавства ім. О.О. Потебні НАН України, інших наукових та освітніх установ для отримання пропозицій та висновків у встановленому законодавством порядку в частині здійснених редакційно-технічних виправлень.

Згідно інформацією, що міститься у Звіті про результати публічного громадського обговорення та електронних консультацій з громадськістю проєкту нової редакції Українського правопису, доданому до листа Міністерства освіти і науки України від 03 листопада 2025 року № 1/23182-25, Міністерство освіти і науки відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 03 листопада 2010 року № 996 «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики» 14 серпня 2018 року на офіційному веб-сайті Міністерства для громадського обговорення розмістило проєкт нової редакції Українського правопису.

Пропозиції та зауваження надсилались на електронну адресу: larisa_shevchenko@ukr.net.

Громадське обговорення проєкту Українського правопису тривало півтора місяця (до 01 жовтня 2018 року).

Надійшло понад 500 пропозицій, зауважень, коментарів від фізичних осіб, громадських організацій, наукових і освітніх закладів, установ і організацій тощо.

24 жовтня 2018 року доопрацьований проект Українського правопису схвалено на спільному засіданні Президії Національної академії наук України та колегії Міністерства освіти і науки України.

11. Дата набрання чинності

Дату набрання чинності стандарту державної мови визначає Національна комісія зі стандартів державної мови після його затвердження в установленому законодавством порядку.

Схвалено на засіданні робочої групи 25 грудня 2025 року (протокол № 5).

Голова робочої групи

Богдан АЖНЮК